

Egy csöpp őszinteség

A papagájrópdében két matrac fért el egymás mellett. Majdnem összeértek, alig maradt hely közöttük. Az egyik matracon Emina feküdt, a másikon én. Ez a mi használaton kívüli, alaposan kisépert papagájrópdénk az autógarázs alatti pince sarkában állt. Azokból az időkből maradt meg, amikor némi pénzt reméltünk a madarak tenyésztéséből.

A pince téglalap alakú volt, öt és hat méter hosszú oldalakkal. A röpdé nagyjából két méter széles és három méter hosszú lehetett, valamint majdnem két méter magas. Egy hosszú vezeték végén akkumulátorról működtetett villanykörte lógott a tetején. Több réteg újságpapírba tekerve és nejlonzacskóba téve egy csomó gyertya is a közelben volt.

Matracaink széles deszkákon heverték, a szorosan egymáshoz illesztett deszkák pedig szabályosan elhelyezett falazóblokkokon támaszkodtak. Imitt-amott apró, színes tollpíhek kandikáltak elő a röpdé drótháló négyzetögeiből.

Amikor az esti órákban felvonyított a bregovói kultúrház tetején a légvédelmi sziréna, egy falétrán lemásztunk a pincébe. Vittünk magunkkal pokrócokat, száraz kenyeret, ivóvizet. Nem tudtuk, meddig maradunk odalent. Ha meghallottuk a légiveszély megszűntét jelentő hangjelzést, visszamentünk a házba.

Eminára és rám Rosa Bagat vigyázott, aki állandóan körülvett bennünket féltő gondoskodásával, gyöngéd szeretetével.

Emina hétéves volt a rendszeres légiriadók idején, én pedig tizenegy. Iskolába nem kellett járni. Ez eleinte felszabadító érzéssel töltött el bennünket. Aztán gyorsan unalmas lett. Amikor csak tehattuk, kedvenc időtöltésünknek hódoltunk: néztük a tévét. De a pincénkben erre nem volt mód. Rosa Bagat vagy mesét mondott nekünk, hogy gyorsabban elaludjunk, vagy beszélgettünk egymással a barna-sárga-vörös, vakolatlan téglafal mellett. Azért kellett a matracokat a röpdében elhelyezni, mert ott be-

tonozott volt a talaj, a pince alját döngölt föld képezte. Előfordultak itt giliszták, meztelencsigák, csótányok, a villanyégő körül pedig molylepkék is.

Gyakran faggattam különféle dolgokról gondviselőnket. Ő pedig mindig őszintén válaszolt.

Mi a baj a világgal?, kérdeztem tőle az egyik éjszaka, amikor már alváshoz készülődtünk.

Azt mondják, túl sokan vagyunk, felelte. Több az ember, mint amennyire szükség van. Ráadásul senki sem olyan, amilyennek lennie kellene. Az igényekhez kell csiszolni őket.

Rosa Bagat egy farönkön ült a röpde ajtaján kívül barna pulóverben és bordóvörös nadrágban.

Ki kell valahogyan válogatni az embereket, folytatta, hogy kire hol van szükség. Hogy mire jó.

Nem ugyanazt csinálják a felnőttek. Különbözőképpen élnek, szóvaltam meg, de inkább csak azért, hogy megtudjam, helyesen értem-e, amit eddig mondott.

Ez okkal van így, mondta Rosa Bagat. A társadalomban a különböző helyzetek eltérő körülményeket jelentenek. A munkában és azon kívül is. Ahhoz, hogy ne csak éljünk, hanem kényelmesebben éljünk, pénzre van szükségünk. Ezért mindent megteszünk, hogy olyan helyzetbe kerüljünk, ahol elegendő pénzt kereshetünk életvitelünk folytatásához és javításához.

Miért nem kap mindenki egyformán?, kérdeztem.

Akitől kaphatna, ugyanúgy saját biztonságával törődik elsősorban. Nem pedig másokkal. Nincsen senki, aki tehát igazságos lehetne. Mindenki belekeveredett már. De az emberek problémáit akkor is csak emberek oldhatják meg, folytatta. Csak egymásról gondoskodhatunk.

Tartott fél perc szünetet. Közben a körmeit piszkálta.

Szeretünk különbözni egymástól, mondta aztán. Versengünk. Amit úgy neveznek, egyenlőség, elmeszülemény, egy elképzelés. Ha egyenlőség lenne az emberek között, hirtelen megállna az élet. Állandósult állapotá válna az emberek között a versengés, hogy egymáshoz mérjük magunkat. Ez pedig igazságtalanságot szül.

Elgondolkodott. Aztán máshogyan, más hangon szólalt meg. Nem rám nézett közben, hanem valahová maga elé.

De hát kihez is mérnénk?

Hallgassatok már, szólalt meg Emina álmosan. Aludni akarok.

Átfordult a fekhelyén a másik oldalára, a csupasz téglafal felé.

Még egy kicsit, mondtam halkabba fogva a szót. Mindjárt befejezzük.

Rosa Bagathoz fordultam. Természetesen egy újabb kérdéssel.

A felnőttek a családjukért versengenek, harcolnak egymással, nem?

Ha mindenki a saját szeretteiért küzd, válaszolta, akkor olyan embereket kell bántania, akikben ugyanez a cél. Aki sikeres, mások rovására az.

Rosa Bagat előhúzott a zsebéből egy doboz cigarettát és egy öngyújtót. Kihúzott egy füstölnivalót a dobozból, meggyújtotta. Mosolyogva nézett bennünket. Emina időközben elaludt. Alvás közben résnyire szétnyílt pici szája.

Ide figyelj, mondta komolyan Rosa Bagat. Mi, emberek, megmászhatóanul összetartozunk. Mintha egyetlen élőlény többmilliárdnyi sejtje lennénk.

A milliárd nagyon sok, ugye?, kérdeztem.

Rengeteg, válaszolta. A másik ember élő tükör számodra. És te is öneki. Ezt nem is tudnod, hanem érezned kell. Nagy baj az állandó versengés és harc. Hiszen így önmagunkkal versengünk. Nem tehetünk úgy, mintha semmi közünk nem lenne egymáshoz anélkül, hogy rossz dolgok ne történnének. Ezért vagyunk mi is most itt, a pincében. Ezért kell a madáröpdében aludnotok Eminával.

Bebújtam én is a pokrócom alá. Egymáshoz dörgöltem a lábaimat, a testem mellé szorítottam a kezemet. Valamiért tetszett a gondolat, hogy aki harcol, önmagával áll hadban. Viszont több dolgot, amit hallottam, nem értettem pontosan. A hangja végig nagyon kedves és jóleső volt. Megnyugtatót.

Lehunytam a szemem. Egy ideig még keringtek emlékezetemben Rosa Bagat szavai. Aztán Emina szuszogása, a sok apró nesz, a nyirkos pinceszag lassan összemósódott, áttűnt egymásba. Mintha a külvilág egy örvénylő folyadék lenne, ami egyre gyorsabban forogva elszivárog egy lefolyónyalásban, ami pedig én vagyok. Elaludtam.